

סילבוס

יידיש וגרמנית: מפגש בין-תרבותי בפרספקטיבה היסטורית - 39852

תאריך עדכון אחרון 15-07-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר איה אלידע

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: aya.elyada@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: יום רביעי 11:30-12:30

מורי הקורס:

ד"ר איה אלידע

תאור כללי של הקורס:

יידיש וגרמנית, והקשרים שביניהן, מציגים בפנינו מקרה מבחן מרתק של יחסים בין-תרבותיים, כאשר

הקירבה הלשונית בין השתיים היא בבחינת היבט אחד בלבד של יחסים אלה. בשל הסמיכות הגאוגרפית וההיסטוריה הארוכה של יחסי גומלין ביניהן, היו למפגש בין היידיש והגרמנית השלכות מרחיקות לכת על התפתחותן של שתי התרבויות, התפתחות שעברה שינויים ותמורות בהקשרים היסטוריים משתנים. בקורס נתמקד בפרקים וצמתים חשובים בהיסטוריה הארוכה של המפגש בין היידיש לגרמנית, מראשיתו בימה"ב ועד לתוך המאה העשרים.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס היא לחשוף את הסטודנטים לקשרים התרבותיים המורכבים שבין היידיש לגרמנית לאורך ההיסטוריה, ובכך להאיר אספקטים חשובים ולא מוכרים יחסית בהיסטוריה ובתרבות הגרמנית והיהודית-אשכנזית כאחד.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

- לתאר את צמיחתה של היידיש במרחב הגרמני
- להעריך את השפעת הגרמנית על ספרות יידיש ישנה
- להסביר את הסיבות לעניין של מלומדים נוצרים בספרות יידיש בעת החדשה המוקדמת ואת יחסם השלילי כלפי התרבות היידישית
- לתאר את התהליך של מפנה לשוני שהתרחש בקרב יהדות גרמניה מסוף המאה ה-18 ואילך ולהסביר את הסיבות הפנימיות והחיצוניות למפנה
- לזהות את הטעונוים המרכזיים בוויכוח המתמשך אודות הקשרים בין יידיש ישנה לגרמנית מדיוואלית ולהעריך אותם במסגרת האידיאולוגיות השונות שבבסיסם
- לתאר את נסיבות המעבר של תרבות היידיש ממערב ומרכז אירופה למזרחה, ולנתח את האופנים השונים בהם השפיעה הלשון והתרבות הגרמנית והיהודית-גרמנית על צמיחת היידיש המודרנית
- להסביר את העניין הגובר בקרב יהודי גרמניה בתרבות היידיש של יהודי מזרח אירופה בסוף המאה ה-19 ובראשית המאה ה-20, ולתאר את ההשלכות התרבותיות של עניין זה
- להעריך עד כמה ניתן לראות בעניין ביידיש בגרמניה שלאחר המלחמה מקרה של "פוסטוורנקולר"
- לנתח תעודות היסטוריות
- לדון במאמרים מן הספרות המשנית ולזהות את טיעוניהם המרכזיים
- לכתוב עבודת מחקר עצמאית בנושא של מפגש בין תרבויות

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: זהו סמינר המתבסס על קריאת מקורות וספרות מחקר, ועל דיון בכיתה בהנחיית המרצה. בנוסף ישולבו רפרטים של סטודנטים המציגים מאמרים נבחרים מחומר הקריאה וכן את עבודתם המסכמת. הקורס כולל גם הנחייה צמודה בכתיבת העבודה המסכמת.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- רקע היסטורי: צמיחת הגרמנית, צמיחת היידיש

- ראשיתה של ספרות יידיש ישנה וקשריה לעולם הגרמני
- העניין הנוצרי-גרמני ביידיש בעת החדשה המוקדמת
- המפנה הלשוני מיידיש לגרמנית
- יידיש ישנה או גרמנית ימי-ביניים?
- מעבר תרבות היידיש מהמרחב הגרמני למרחב אירופה
- יידיש מודרנית במרחב הגרמני
- יידיש בגרמניה אחרי 1945: פוסט-וורנקולר?

חומר חובה לקריאה:

- מבחר מקורות ראשוניים

- ספרות מחקר (פריטים נבחרים):

W. Walker Chambers and John R. Wilkie, A Short History of the German Language, New York 1984

Neil G. Jacobs, Yiddish: A Linguistic Introduction, Cambridge 2005

Jean Baumgarten, Introduction to Old Yiddish Literature, New York 2005

Arnold Paucker, "Yiddish Versions of Early German Prose Novels", Journal of Jewish Studies 10 (1959), 151-167

חנא שמרוק, ספרות יידיש: פרקים לתולדותיה, תל-אביב 1978

Marion Aptroot, "Writing Jewish not German": Functional Writing Styles and the Symbolic Function of Yiddish in Early Modern Ashkenaz, Leo Baeck Institute Year Book 55 (2010): 115-28

Aya Elyada, "Eigentlich Deutsch"? Depictions of Yiddish and Its Relations to German in Early Modern Christian Writings, European Journal of Jewish Studies 4.1 (2010), 23-42

Steven Lowenstein, "The Yiddish Written Word in Nineteenth-Century Germany," Leo Baeck Institute Year Book 24 (1979), 179-192

Max Weinreich, "Yidishkayt and Yiddish: On the Impact of Religion on Language in Ashkenazic Jewry," in Joshua A. Fishman (ed.), Readings in the Sociology of Language, The Hague and Paris 1968, 382-413

Jerold C. Frakes, "Accessibility, Audience and Ideology: On Editing Old Yiddish Texts," The German Quarterly 59:2 (1986), 187-202

Dan Miron, A Traveler Disguised: The Rise of Modern Yiddish Fiction in the Nineteenth Century. Syracuse, NY 1996

Delphine Bechtel, "Cultural Transfers between Ostjuden and Westjuden: German-Jewish intellectuals and Yiddish Culture, 1897-1930," Leo Baeck Institute Year Book 42 (1997), 67-83

- *Jeffrey A. Grossman, "From East to West: Translating Y. L. Peretz in Early Twentieth Century Germany," in Yaakov Elman and Israel Gershoni (eds.), Transmitting Jewish Traditions: Orality, Textuality, and Cultural Diffusion, New Haven 2000, 278-309*

David Midgley, "The Romance of the East: Encounters of German-Jewish Writers with Yiddish-Speaking Communities, 1916-27," in Joseph Sherman and Ritchie Robertson (eds.), The Yiddish Presence in European Literature: Inspiration and Interaction, London 2005, 87-98

Barry Trachtenberg, "Jewish Universalism, the Yiddish Encyclopedia, and the Nazi

---

Rise to Power", in Gennady Estraikh and Mikhail Krutikov (eds.), *Yiddish in Weimar Berlin: At the Crossroads of Diaspora Politics and Culture*, London 2010, 195-214
Jeffrey Shandler, *Adventures in Yiddishland: Postvernacular Language and Culture*, Berkeley 2006

Leslie Morris, "1968: The Translation of Isaac Bashevis Singer's *Gimpel der Narr* Appears in the Federal Republic of Germany", in Sander L. Gilman and Jack Zipes (eds.), *Yale Companion to Jewish Writing and Thought in German Culture*, 1096-1196, New Haven 1997, 742-748

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 20 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 70 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

בתום הקורס: הגשת עבודה מסכמת או עבודת סמינר